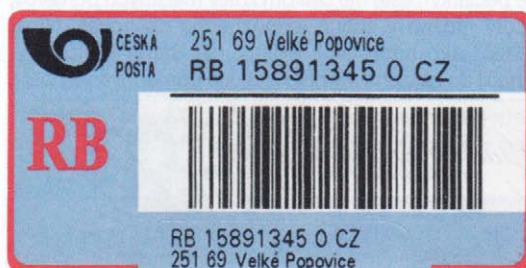

R-nálepky s čárovým kódem

V zářijové Filatelii, přesněji v její příloze Informace SČF, se objevila informace o nových R-nálepkách s čárovým kódem. Autor zde popisoval pět různých variant těchto nálepek, jak je postupně objevoval v provozu na brněnských poštách. Protože na stránkách Filatelie se ještě mimo uvedenou zmínku neobjevila podrobnější informace na toto téma, předkládám ji čtenářům s mírným zpožděním až nyní. Tímto tématem se u nás již po léta zabývá odborná skupina soustředěná do Společnosti sběratelů poštovních nálepek. Ta pro své členy vydává čtyřikrát ročně zpravodaj Poštovní nálepky v rozsahu 24 stran, v němž o podobných novinkách pravidelně a podrobně informuje.

Svůj počátek má čárový kód na našich poštovních nálepkách již v roce 2000. Tehdy totiž Česká pošta rozšířila nabídku svých služeb a v souvislosti s tím zavedla do provozu i nové druhy nálepek, které obsahovaly pole pro čárový kód. Tyto nálepky samozřejmě měly z tiskárny vytištěné i své podací číslo. Používaly se souběžně s cennými nálepkami Apost a jejich podací číslo musela obsluha přepážkového terminálu přenést na cennou nálepku Apost. Celý systém tak umožňoval zákazníkům sledovat pohyb zásilky od podání po dodání. Pro listovní služby to byly nálepky RB a VL, pro balíkové zásilky B, V, BO a případně další. Sběratelsky však jsou rozšířené pro jejich snadnější dostupnost jen nálepky používané na doporučené listovní zásilky. Nálepky na ostatní zásilky jako např. cenná psaní či různé druhy balíčků jsou naopak méně dostupné, a tedy sběratelsky méně oblíbené. Z uvedeného sortimentu se tedy staly sběratelsky zajímavými jen nálepky RB. Ve vnitrostátním styku se jimi polepovaly doporučené slepecké zásilky a doporučené balíky (nejběžnější doporučené zásilky byly polepovány nadále jen cennými nálepkami Apost). V mezinárodním styku se používaly na doporučená psaní, doporučené slepecké zásilky, doporučený tiskovinový pytel, doporučené dopisnice (kartonový lístek) a aerogram. Samostatná sazba pro dopisnice (kartonové lístky) sice skončila na konci roku 2000, platnost používání RB nálepek však přesto trvala dál.

Tyto nálepky se v průběhu používání vyskytovaly ve třech základních typech. Typ RB 1 měl v bílém poli jen čárový kód, text byl proveden písmem Arial Narrow a Arial. Typ RB 2 se od něj lišil jen vodorovnou linkou o délce 48 mm nad čárovým kódem. Typ RB 3 měl rovněž vodorovnou linku, avšak text byl proveden písmem Times (s patkami). Pokud jde o výskyt těchto nálepek na přepážkách pošt, lze předpokládat, že při zavádění obdržely všechny pošty nálepky typu RB 1. Poměrně brzy však byly poštám dodávány typy RB 2

Typ RB 2

Typ RB 3

a RB 3. První dodávky tedy byly již brzy vypotřebovány a jsou méně dostupné.

RB nálepky se na přepážky pošt dostávaly v kotoučích. Mají obdélníkový tvar o rozměrech 70 x 35 mm. Dolní část byla v pásku o rozměrech 35 x 7 mm pomocí připraveného průseku oddělitelná. Tento oddělitelný pásek měl sloužit k nalepení na doručovací kartu, ale v praxi se příliš nevžil, a tak většina RB nálepek je k radosti sběratelů celistvá. Naposledy se používaly RB nálepky v září 2010, kdy byly dány do provozu R-nálepky s čárovým kódem.

V roce 2010 zavedla Česká pošta v souladu s trendem zaváděným v sousedních zemích novinku, a sice nové R-nálepky, jejichž součástí se stalo pole s čárovým kódem. U klasických R-nálepek byl na R-nálepece vedle podacího čísla jen název podací pošty, od jara 1995 k tomu přibýlo poštovní směrovací číslo (samotné PSC zavedeno do provozu již v roce 1973) a od roku 2010 pak i čárový kód.

Tyto nové R-nálepky razantně změnilý svůj vzhled. Jsou větší, o rozměru 60 x 25 mm – samotný čárový kód má rozměr 40 x 13 mm. Celý tisk je proveden v černé barvě, bohužel včetně písmene R, které si dosud nikdo nedovedl představit jinak, než v barvě červené. Nad čárovým kódem je místo pro PSC a název pošty (30 znaků včetně mezer), pod čárovým kódem jsou pís-

Typ RB 1

mena RR, což je prefix pro RR zásilku. Dále následuje podací číslo o osmi číslicích (00 000 001 – 99 999 999), kontrolní číslice a konečně postfix CZ. Vyskytují se i jiné postfixy např. F, M, U a C označující další smluvní podavatele, u nichž je i jiná struktura čárového kódu. Zmíněný čárový kód na těchto nálepkách je vlastně prostředníkem pro automatizovaný sběr dat. Je tvořen černě vytištěnými pruhy definované šířky a umožňuje přečtení pomocí čteček a skenerů. Jde o čárový kód alfanumerický, s pevnou délkou 13 kódových znaků.

Popisované R-nálepky jsou na přepážky pošt dovádány jako samolepky v kotoučích. Používány jsou na doporučené zásilky do tuzemska i zahraničí, doporučené slepecké zásilky do tuzemska i zahraničí, dále na doporučený tiskovinový pytel a doporučený aerogram do zahraničí. Se zavedením těchto R-nálepek skončila povinnost označovat doporučené zásilky nálepkami Doporučeně – Recmandé.

R-nálepky s čárovým kódem byly zavedeny do provozu nejprve jako pilotní projekt u osmi pošt (Brno 16, Praha 4, Mělník 1, České Budějovice 4, Tachov 1, Štětí, Pardubice 6 a Třinec 1) v termínech od 19. 7. 2010. Teprve od 1. 9. 2010 byly zavedeny i u všech ostatních pošt (ojediněle se u některých pošt objevily i před tímto datem). Nové R-nálepky používají v provozu všechny běžné pošty s přepážkovým provozem, pošty s označením Depo, dále některé neveřejné pošty se specializovaným provozem. Z poštoven zatím používají své RN jen poštovny Chomutov 50, Jihlava 50 a Sněžka, u ostatních polepuje doporučené zásilky jejich řídicí pošta. Podobně u nových služeben Partner typu I i II či u Výdejních míst typu II polepují doporučené zásilky jejich nadřízené pošty. Tyto služebny tedy zatím nemají vlastní RN, případně používají RN s domicilem bývalé pošty, z níž vznikly.

U RN s čárovým kódem rozeznáváme zatím tři základní typy (typologie byla schválena na valné hromadě Společnosti sběratelů poštovních nálepek dne 14. 4. 2012). V historické řadě kódů pro označování základních typů – R, CS, N, P, C, CR – byla tentokrát zvolena písmena CK, která mají vazbu na slova čárový kód.

Typ CK 1 - logo České pošty velkými písmeny, text názvu pošty písmem Arial (zúženým) a podací číslo písmem Arial Narrow o délce 36 mm.

Typ CK 2 - logo České pošty malými písmeny, text i podací číslo jako u typu CK 1.

Typ CK 3 - logo České pošty malými písmeny, text názvu pošty i podacího čísla písmem Times (s patkami), podací číslo o délce 31 mm.

Na rozdíl od klasických RN, kde každá pošta měla svou řadu podacích čísel, jsou podací čísla u typu CK tištěna průběžně v jedné řadě pro všechny pošty až do čísla 99 999 999. Teprve po vypotřebování této deseti-milionové řady se číselná řada v tiskárně opakuje. Ke změně typu CK 1 na typ CK 2 došlo v tiskárně při tisku číselné řady počínající čísla 17 831 000 a 17 837 000.

Podtypy typu lze evidovat u typů CK 2 a CK 3, označujeme je CK 2a (CK 3a) a CK 2b (CK 3b). Pod písmenem R je dvouřádkové označení Doporučeně Recmandé, přičemž podtyp a má tyto řádky stejně dlouhé a podtyp b má slovo Doporučeně kratší. K této změně došlo v tiskárně při tisku číselné řady počínající čísla 75 736 000 a 75 815 000 někdy na konci roku 2010.

Typ CK 2a

Typ CK 2b

Na uvedených RN se běžně vyskytuje postfix CZ. V určitých případech lze však nalézt i písmena jiná:

- VV – RN pošty Praha 120 na zásilkách do zahraničí
- U – pro zásilky smluvního velkého podavatele
- C – pro zásilky smluvního středního podavatele
- M – pro zásilky smluvního malého podavatele
- F – pro zásilky smluvního velmi velkého podavatele

Zcela mimo uvedenou typovou řadu typovou existují ještě RN příležitostné. Ty mají svůj specifický tvar, dosti odlišný od nálepek ostatních. Jejich rozměr je 69 x 36 mm, písmeno R je výrazně tenčí a menší, text Doporučené a logo České pošty jsou rovněž menší. Čárový kód má rozměry 40 x 10 mm. V dolní části oddělené silnou linkou o délce 63 mm je místo pro příležitostný text. Ten může být až třířádkový a často bývá v pravé části doplněn logem, týkajícím se připomínané akce. Na pošty jsou z tiskárny dodávány v arších po 24 kusech. Takovýchto příležitostných RN uvedla Česká pošta do provozu a na sběratelský trh do konce roku 2013 již celkem 96 (v roce 2010 – 11, 2011 – 22, 2012 – 32 a 2013 – 31).

Ještě před všeobecným zavedením čárových kódů na RN se tento způsob používal na RN pošt Praha 120 a Břeclav 120, které zajišťují styk se zahraničím.

Nálepka byla menší, podací číslo bylo spolu s logem a názvem pošty nad čárovým kódem, a vlevo dole bylo červené písmeno R.

Sbírání R-nálepek je u nás dosti rozšířeným oborem již od dob I. republiky, za protektorátu bylo dokonce pro jejich sběratele vydáno i předtištěné album. Po roce 1980 se postupně objevilo několik různých katalogů RN, takže sběratelé měli a mají dostatek pomůcek pro svoji činnost. Katalog nových RN s čárovým kódem je rovněž v přípravě. Připomeňme, že éra RN v klasickém provedení u nás trvala od roku 1886 až do roku 2010, tedy plných 124 let. Věřme, že současné černě tištěné nálepky budou u sběratelů stejně úspěšné. Svědčí o tom i skutečnost, že jejich pražští sběratelé se už po léta pravidelně jednou měsíčně scházejí. Probíhají i celostátní schůzky organizované Společností sběratelů poštovních nálepek, poslední byla letos v říjnu v Putimi. Odsud si sběratelé odnesli i zajímavý suvenýr.

Jiří Kratochvíl

ZMĚNY V POŠTOVNÍM PROVOZU

Změny stavu sítě poboček České pošty v roce 2013

V posledních letech probíhá restrukturalizace pobočkové sítě České pošty. Snahou je postupně rušit malé pošty s nerentabilním provozem a nahrazovat je novými pobočkami na bázi smluvního vztahu s jejich provozovatelem. Intenzita tohoto procesu je však značně kolísavá a rychlost přeměny určité neodpovídá původním plánům. V evidenci stavu pošt a zejména jejich nových smluvních poboček postupně vzniká pro veřejnost nepřehledný stav. Redakce Filatelie tedy vždy po ukončení roku poskytuje svým čtenářům přehled o všech takovýchto změnách za právě uplynulý rok.

JIŘÍ KRATOCHVÍL

Pracovní náplň nově vznikajících služeben typu *Depo*, *Partner* či *Výdejní místo* jsme popsali již v roce 2012 při seznámení se změnami stavu služeben za rok 2011. Věnujme se tedy již jen výčtu nastalých změn. Je ovšem třeba konstatovat, že samotné změny neprobíhají podle stejného scénáře. Někdy je pošta nejdříve dočasně uzavřena a teprve po čase změněna na nový typ služebny. Jindy je změna na nový typ provedena současně s dočasným uzavřením a vlastní zrušení pak je oznámeno později, nebo vůbec. V jiných případech je zrušena a k témuž datu změněna na nový typ služebny. Někdy je prodleva mezi uzavřením pošty a jejím následným zrušením či změnou na nový typ značně dlouhá. To záleží na době, po kterou probíhají jednání s místními orgány o dalším osudu té které pošty.

Ze starších období dosud **zůstávají dočasně uzavřené** pošty: z roku 2008 - Vrchlabí 4; z roku 2009 - Podhradí; z roku 2010 - Bublava, Chlum Svaté Maří, Chodský Újezd, Libavské Údolí, Příbram 3, Rotava 2,

Roupov, Seč 3, Třebeň, Úlice, Útvina, Vojtanov, Zadní Chodov; z roku 2011 - Krajková, Mnichov u Mar. Lázní, Nebanice, Pluhův Ždár, Stříbrná a Újezd u Svatého Kříže. Dále Výdejní místo Březová u Karlových Varů; z roku 2012 - Broumov 3, Jívka, Krsy, Nemanice, Ohnišťany, Orličky, Plzeň 15 a Praha 54. Dále pak Výdejní místa Dolní Kořenov, Polubný, Stvolínky.

Služebna Depo Boskovice 70, jejíž otevření bylo původně oznámeno na 1. 10. 2012, byla ve skutečnosti **otevřena až 1. 3. 2013.**

Pokud se v následujícím přehledu změn vyskytují i data z roku 2012, je to tím, že byla zveřejněna až v průběhu roku 2013 (pokud za datem není uveden rok, rozumí se 2013; roky 2012 a 2014 uvádíme jmenovitě).

Služebny nově otevřené

256 07 Depo **Benešov** 70 (1. 3.); 742 41 Partner I **Bernartice nad Odrou** (1. 11.); 680 07 Depo **Boskovice** 70 (1. 3.); 391 32 VM I **Božejovice** (1. 5.); 561 54 Partner II **Bystřec** (1. 10.); 470 07 Depo **Česká Lípa** 70 (1. 4.); 370 17 **České Budějovice** 50 (1. 10.); 344 07 Depo **Domažlice** 70 (1. 5.); 431 44 Partner II **Droužkovice** (1. 6.); 542 38 VM II **Havlovice** (1. 4.); 340 06